

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA ELMİN İNKİŞAFI FONDU

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu
və Belarus Respublika Fundamental Tədqiqatlar Fondunun
qrantların verilməsi üzrə 2-ci Azərbaycan-Belarus birgə beynəlxalq
müsabiqəsinin(EİF-BGM-3-BRFTF-2+/2017) qalibi olmuş
layihənin yerinə yetirilməsi üzrə aralıq

YEKUN ELMİ-TEKNİKİ HESABAT

Layihənin adı: **Metillevorinin təsiri altında klonogen şiş hüceyrələrinin apoptoz mexanizminin in vitro öyrənilməsi**

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Sultanova Gülnar Hacıbəy qızı**

Qrantın məbləği: **80 000 manat**

Layihənin nömrəsi: **EİF-BGM-3-BRFTF-2+/2017-15/12/3-M-14**

Müqavilənin imzalanma tarixi: **29 mart 2018-ci il**

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **24 ay**

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmətarixi): **01 may 2018-ci il - 01 may 2020-ci il**

Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır

Diqqət! Uyğun məlumat olmadığı təqdirdə müvafiq bölmə boş buraxılır

Hesabatda aşağıdakı məsələlər işıqlandırılmalıdır:

1	Layihənin həyata keçirilməsi üzrə cari rübdə yerinə yetirilmiş elmi işlər (burada doldurmalı)
2	Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi (cari rüb üçün, faizlə qiymətləndirməli) (burada doldurmalı)
3	Hesabat dövründə alınmış elmi nəticələr , onların yenilik dərəcəsi (burada doldurmalı)
4	Layihənin yerinə yetirilməsi zamanı istifadə olunan üsul və yanaşmalar (burada doldurmalı) MTT-test üsulu ilə polien antibiotiklərinin klonogen şiş hüceyrə İlk dəfə olaraq levorin A və onun törəmələrinin klonogen şiş hüceyrələrinin proliferasiya prosesinin dayandırılması 70 % müşahidə olunmuşdur. Bu nəticənin tibbdə elmi-praktiki əhəmiyyəti vardır və yeni antikanserogen preparatlarının aşkar olunmasına gətirə bilər. (burada doldurmalı)ələrinə təsir mexanizmi öyrənilmişdir PA levorin A və amfotericin B və onların törəmələrinin klonogen şiş

	<p>hüceyrələrinin proliferasiya prosesinə ə təsirinin yüksək dərəcədə dayandırılması müşahidə olunmuşdur. Bu nəticənin tibbdə elmi-praktiki əhəmiyyəti. antikanserogen preparatlarının əşkar olunmasına gətirə bilər. HeLa hüceyrələri(analig yerinin şişi və C6 hüceyrələrin kultivasiyası DMEM mühitə aparılıb. Təcrübələr zamanı hüceyrələrin cititoksikliyi MTT – test üsulu ilə aparılıb.</p>
5	<p>Layihə üzrə elmi nəşrlər (məqalələr, monoqrafiyalar, icmallar, konfrans materialları, tezislər) (dərç olunmuş, çapa qəbul olunmuş və çapa göndərilmişləri ayrılıqda qeyd etməklə) <i>(surətlərini əlavə etməli!)</i></p>
6	<p>İxtira və patentlər, səmərələşdirici təkliflər <i>(burada doldurmalı)</i></p>
7	<p>Layihə üzrə ezamiyyətlər <i>(burada doldurmalı)</i> 2018-ci ildə lahiyyə iştirakçıları Bağirova AşƏ ə Qasimov X.M. Belarus Elmlər Akademiyasının Fiziologiya İnstitutu, “Hüceyrə texnologiyası” lab.ezam olunublar. Ezamiyyət zamanı Belarus Elmi Akademiyasının Fiziologiya İnstitutunda “Hüceyrə texnologiya” laboratoriyasında polien antibiotiklərin və onların törəmələrinin təsiri altında klonogen şiş hüceyrələrinin proliferasiya prosesinə təsirinin öyrənilməsinə aid tədqiqat işləri aparılmışdır. Amfoterisin B və levorin antibiotikinin törəmələrinin onkoloji hüceyrələrə toksik təsirinin öyrənilməsinə aid tədqiqatlar aparılmışdır. Bununla bağlı iki məqsəd qarşıya qoyulmuşdur: 1- levorin və onun törəmələrinin bədxassəli hüceyrələrin in vitro görünməsinə təsiri; 2- Amfoterisin B antibiotikinin onkoloji hüceyrələrinin proliferasiyasına təsiri. Polien antibiotiklər (PA) – təbii mənşəli və müxtəlif mikroorganizmlərin vasitəsi ilə yaran və göbələyə qarşı məhvedici təsir göstərən birləşmələrdir. PA cox geniş təsir spektrinə malik olan preparatlardır. Levorin Candida albicans göbələyinə qarşı cox effektivdir və prostat vəzinin müalicəsində geniş istifadə olunur. Bundan başqa levorin antibiotikinin prostata qarşı antikanserogen təsiri əşkar olunmuşdur. Əvvəlki mərhələlərdə göstərilmişdir ki, levorin antibiotiki adenom prostatının inkişafını ləngidir. Levorinin bioloji aktivliyini artırmaq üçün müxtəlif quruluşa malik olan törəmələr Törəmələr arasında ən güclü radioprotektor və antikanserogen xassələrə metilləşmiş levorin və izolevoridon malikdir. Tədqiqatlar zamanı belarus alimləri ilə birgə bizim laboratoriyamız tərəfindən təgdim olunan antibiotiklər və onların törəmələrinin təsiri klonogen hüceyrələrdə baxılmışdır. İstifadə olunan antibiotiklər dimetilsulfoksid (DMSO) preparatında həll olunmuşdular. Onların sırasında Hela və S6 hüceyrə kulturlarında levorin və metillevorin bu prosesi dayandırılmışdı ilk dəfə olaraq levorin A və onun törəmələrinin klonogen şiş hüceyrələrinin proliferasiya prosesinin 70%-ə qədər dayandırılması müşahidə olunmuşdur. Bu nəticə tıbb üçün elmi-praktiki əhəmiyyəti vardır və yeni antikanserogen preparatlarının əşkar olunmasına gətirib çıxara bilər. Alınan müştərək nəticələr yeni çap işlərdə öz əksini tapacaqdır. Bunun üçün kitabxanada ədəbiyyat mənbələrindən istifadə olunması nəzərdə tutulmuşdur. Levorin və onun törəmələrinin DMSO ilə kompleks şəkildə istifadəsi zaman eksperimental şiş hüceyrələrinə qarşı yüksək bioloji aktivliyi və seçici təsiri tədqiq olunmuşdur. Bu effekti nəzərə alaraq cərrahi əməliyyatdan sonra bədxassəli toxumaların müxtəlif formalarından alınan klonogen şiş hüceyrələrin proliferasiyasına və metabolizminə levorin antibiotikin metiltörəmələrinin in vitro təsiri tədqiq edilmişdir. Şiş hüceyrələrin artması dövründə ultrasəs dalğalarının təsiri membranların vəziyyəti haqqında geniş məlumat əldə etmək mümkün olur. PA-in törəmələrinin məqsədyönlü sintezi və onların membranlarda fiziki-kimyəvi xassələrinin öyrənilməsi nəzəri yollarının təyin edilməsinə və yeni antibiotiklərin yaradılmasına geniş yol açır. Bundan başqa levorin antibiotikinin prostata qarşı antikanserogen təsiri göstərilmişdir. Əvvəlki mərhələlərdə levorin antibiotiki adenom prostatının inkişafını ləngidir. Törəmələr arasında ən güclü radioprotektor və antikanserogen xassələrə metilləşmiş levorin və izolevoridon malikdir. Tədqiqatlar zamanı belarus alimləri ilə birgə bizim laboratoriyamız</p>

	tərəfindən təqdim olunan antibiotiklər və onların törəmələrinin təsiri klonogen hüceyrələrdə baxılmışdır. İstifadə olunan antibiotiklər DMCO preparatında həll olunmuşdular. Aparılan elmi tədqiqat işlərinin mahiyyəti ondadır ki, insan, heyvan və bitkilərdə mövcud olan virus, bakteriya və göbələklərə qarşı makrolakton birləşmələrinin 10^{-5} - 10^{-8} konsentrasiyada çox yüksək təsirə malikdirlər. Onkoloji model kimi
8	Layihə üzrə elmi ekspedisiyalarda iştirak (burada doldurmalı)
9	Layihə üzrə digər tədbirlərdə iştirak (burada doldurmalı)
10	Layihə mövzusu üzrə elmi məruzələr (seminarlar, konfranslar, dəyirmi masalar və s. çıxışlar) (burada doldurmalı)
11	Layihə üzrə əldə olunmuş cihaz, avadanlıq və qurğular, mal və materiallar (burada doldurmalı)
12	Yerli həmkarlarla əlaqələr (burada doldurmalı)
13	Xarici həmkarlarla əlaqələr (burada doldurmalı)
14	Layihə mövzusu üzrə kadr hazırlığı (burada doldurmalı) Layihə çərçivəsində
15	Sərgilərdə iştirak (burada doldurmalı)
16	Təcrübəartırmada iştirak və təcrübə mübadiləsi (burada doldurmalı)
17	Layihə mövzusu ilə bağlı elmi-kütləvi nəşrlər, kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar, yeni yaradılmış internet səhifələri və s. (burada doldurmalı)

SİFARİŞÇİ:

Elmin İnkişafı Fondu

Baş məsləhətçi

Quliyeva Mülayim Sahib qızı

(imza)

“ __ ” _____ 202_ -ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri

Sultanova Gülnar Hacıbəy qızı

(imza)

“ __ ” _____ 202_ -ci il

